

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ

V Міжнародна науково-практична
конференція

MODERN PROBLEMS OF RATIONAL
USE OF AQUATIC BIORESOURCES

V international scientific-practical conference

8-9 листопада 2023 року, Київ, Україна
November 8-9, 2023. Kyiv, Ukraine

**INSTITUTE OF FISHERIES OF THE NATIONAL ACADEMY
OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE**

**MODERN PROBLEMS OF RATIONAL
USE OF AQUATIC BIORESOURCES**

**V international scientific-practical conference,
November 8-9, 2023. Kyiv, Ukraine**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ**

**V Міжнародна науково-практична конференція,
8-9 листопада 2023 року, Київ, Україна**

Kyiv — 2023

УДК 639.3.03(063)

C-74

DOI: <https://doi.org/>

Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів : V Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 8-9 листопада 2023 р. : збірник матеріалів. Київ : ПРО ФОРМАТ, 2023. 216 с.

Організатор — Інститут рибного господарства Національної академії аграрних наук України (<http://if.org.ua>).

Науково-організаційний комітет:

Грициняк Ігор Іванович, доктор с.-г. наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України, директор, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА (голова);

Третяк Олександр Михайлович, доктор с.-г. наук, с.н.с., заступник директора з наукової роботи, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Матвієнко Наталія Миколаївна, доктор біол. наук, с.н.с., зав. відділу іхтіопатології, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Бузевич Ігор Юрійович, доктор біол. наук, с.н.с., зав. відділу вивчення біоресурсів водосховищ, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Гламузіна Бранко, Ph.D., Sc.D., професор кафедри аквакультури, Університет Дубровника, м. Дубровнік, ХОРВАТІЯ;

Кононенко Руслан Володимирович, кандидат вет. наук, декан факультету тваринництва та водних біоресурсів, доцент кафедри гідробіології та іхтіології, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, УКРАЇНА;

Шкуте Артурс, Ph.D., Sc.D., професор, директор Інституту екології Даугавпільського університету, м. Даугавпілс, ЛАТВІЯ;

Маренков Олег Миколайович, кандидат біол. наук, доцент, проректор з наукової роботи, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, УКРАЇНА;

Пекарік Ладіслав, Ph.D., ст. н. с., Центр рослинництва та біорізноманіття Словацької академії наук, м. Братіслава, СЛОВАЧЧИНА;

Сондак Василь Володимирович, доктор біол. наук, професор кафедри водних біоресурсів, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, УКРАЇНА;

Шекк Павло Володимирович, доктор с.-г. наук, професор кафедри водних біоресурсів та аквакультури, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, УКРАЇНА;

Кутішев Павло Сергійович, кандидат біол. наук, доцент кафедри водних біоресурсів та аквакультури, Херсонський державний аграрний університет, м. Херсон, УКРАЇНА;

Зубков Олена, доктор наук, професор, чл.-кор. Академії наук Молдови, зав. лаб. гідробіології та екотоксикології Інституту зоології, м. Кишинів, МОЛДОВА;

Лобойко Юрій Васильович, доктор с.-г. наук, зав. кафедри водних біоресурсів та аквакультури, доцент, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького, м. Львів, УКРАЇНА;

Вищур Олег Іванович, доктор вет. наук, професор, зав. лаб. імунології, Інститут біології тварин НААН, м. Львів, УКРАЇНА;

Федоренко Микола Олександрович, перший заступник директора Державної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури», м. Київ, УКРАЇНА;

Щербак Володимир Іванович, доктор біол. наук, професор, провідний наук. співробітник відділу санітарної гідробіології та гідропаразитології, Інститут гідробіології НАН, м. Київ, УКРАЇНА;

Симон Марія Юрївна, кандидат с.-г. наук, в.о. зав. лаб. міжнародного науково-технічного співробітництва та інтелектуальної власності, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Данильчук Галина Анатоліївна, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, УКРАЇНА.

CONTENTS

ACTUAL PROBLEMS AND PROSPECTS

- A. Nelipa, R. Novitskyi*
Current issues of legal
regulation of recreational
fishing in Ukraine
- R. Sydorak*
Protection and restoration of white
Dniester crayfish (*Pontastacus*
eichwaldi bessarabicus Brodsky,
1967) population in Ukraine
- A. Lichna*
Analysis of data from the Food and
Agriculture Organization (FAO) of the
United Nations on fishery and
aquaculture in sea waters
- K. Bezyk*
Regulation of the rational use
of fish resources in Odesa
region
- T. Volynskyi*
Use of archaeozoological remains
of sturgeons (*Acipenseridae*)
in ecological and population
studies
- O. Timchenko, V. M. Horbonis*
The prospect of stocking the
Kremenchug Reservoir
- V. Koretskyi*
Prospects of artificial cultivation of
North American crayfish of the genus
Procambarus in Ukraine
- L. Baidak, R. O. Novitskyi*
Recreational and rehabilitation potential
of fishing in Ukraine
- K. Vozniuk*
Prospects of artificial cultivation
of the giant river prawn
(*Macrobrachium rozenbergii*
De Man, 1879) in Ukraine

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

- A. B. Helina, P. O. Novitskyi*
Актуальні питання нормативно-
правового регулювання рекреаційного
рибальства в Україні..... 12
- P. B. Сидорак*
Охорона та відновлення популяції
білого дністровського рака
(*Pontastacus eichwaldi bessarabicus*
Brodsky, 1967) в Україні..... 15
- A. I. Лічна*
Аналіз даних продовольчої та
сільськогосподарської організації
(ФАО) ООН щодо риболовства та
аквакультури у морських водах..... 17
- K. I. Безик*
Регулювання раціонального
використання рибних ресурсів
Одеської області..... 19
- T. П. Волинський*
Використання археозоологічних решток
осетрових риб (*Acipenseridae*) в
екологічних і популяційних
дослідженнях..... 21
- O. I. Тімченко, В. М. Горбоніс*
Перспектива зарибнення
Кременчуцького водосховища..... 23
- В. Д. Корецький*
Перспективи штучного вирощування
північноамериканських раків роду
Procambarus в Україні..... 24
- Л. А. Байдак, Р. О. Новіцький*
Рекреаційний та реабілітаційний
потенціал рибальства в Україні 26
- К. Ю. Вознюк*
Перспективи штучного вирощування
гігантських річкових креветок
(*Macrobrachium rozenbergii* De Man,
1879) в Україні 29

- міграція в біотопи із сприятливими умовами;
- ріст щільності в новій резервації до перенаселення;
- міграція в попередні місця існування;
- вироблення специфічної структури і репродукційного циклу, що складається, в свою чергу, з двох фаз.

Одночасно з формуванням чисельності і структури популяцій відбувається і формування адаптацій, необхідних для життя популяцій в нових умовах [3].

Оскільки сезон розмноження раків охоплює дуже тривалий період і прямо залежить від температурних умов, то і заборона на їх вилов має відповідні межі. Основна мета заборони — захистити членистоногих у період їх другої линьки, під час якої вони найбільш вразливі. Період формування та зміцнення нового панцира може тривати від одного до півтора місяця. Саме в цей час і діє заборона на вилов раків.

За порушення правил рибальства передбачена адміністративна або кримінальна відповідальність, а також відшкодування збитків. Штраф за одного незаконно виловленого рака — 3 332 грн [3].

Сучасне браконьєрство при його масовості, технічній озброєності, некараності і постійному лавиноподібному зростанні становить серйозну загрозу національній безпеці України.

Незаконний вилов річкового рака є основною причиною зниження його чисельності; значно менший вплив на його популяцію чинить погіршення екологічного стану водойм (в першу чергу — замулення) [4].

Отже, з кожним роком природні популяції зменшуються, чому сприяє комплекс біотичних та абіотичних чинників (епідемії, забруднення водойм, кліматичні зміни, збідніння кормової бази, браконьєрство тощо).

Відсутність стратегії розвитку раківництва на рівні держави та недотримання чітких правил вилову раків у водоймах, ігнорування всіх природоохоронних положень призвело до їх тотального винищення та, як наслідок, дефіциту даного продукту на ринку України. Саме тому охорона та відновлення популяції білого дністровського рака *Pontastacus eichwaldi bessarabicus* є актуальним питанням сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шекк П. В., Сидорак Р. В. Еколого-біологічна характеристика білого дністровського рака *Pontastacus eichwaldi bessarabicus* (Brodsky, 1967) // XXII наук. конф. молодих вчених Одеського державного екологічного університету, 23-31 трав. 2023 р. : матер. Одеса, 2023. С. 65—66.
2. Сидорак Р. В. Вплив браконьєрського лову на стан популяції річкових раків у водоймах України // Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів : IV Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 груд. 2022 р. : матер. Київ, 2022. С. 18—19.
3. Бродський С. Я. Фауна України : в 40-а т. Т. 26, вип. 3 : Річкові раки. Київ : Наукова думка, 1981. 212 с.
4. Державне агентство розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм. *darg.gov.ua*. URL : https://darg.gov.ua/_v_ukrajini_gozpochinajetsja_0_0_0_12816_1.html (дата звернення : 01.11.2023).

УДК 639.2:639.3/.6(26)

АНАЛІЗ ДАНИХ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ (ФАО) ООН ЩОДО РИБОЛОВСТВА ТА АКВАКУЛЬТУРИ У МОРСЬКИХ ВОДАХ

А. І. Лічна, lichnaya.nastya.95@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Для захисту продовольчої безпеки і гарантування регулярного доступу населення світу до високоякісних продуктів харчування створена провідна спеціалізована установа Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО), яка займається проблемами розвитку сільських регіонів і сільськогосподарського виробництва у системі ООН. Слід зазначити, що редакційна колегія орієнтувалась на висновки глобальних заходів високого рівня, на даних, які надають всі країни світу, що дозволяють проводити статистичний аналіз з метою забезпечення стабільної продовольчої безпеки та стійкості рибальства та аквакультури Світу в цілому [1].

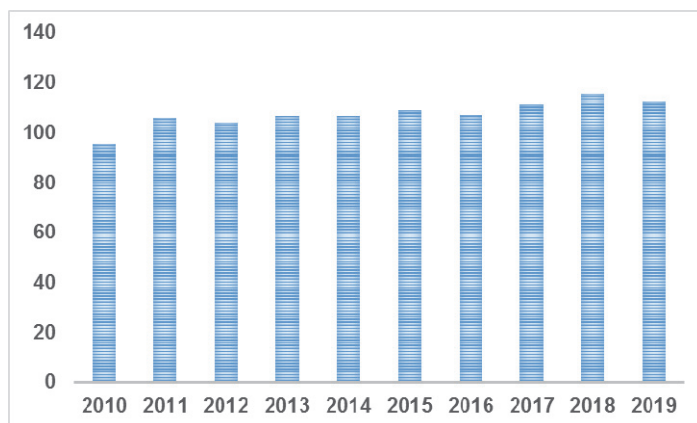

Рис. 1. Показники продукції риболовства та аквакультури у морських водах (за виключенням водоростей), млн т (за даними ФАО)

Аналізуючи данні за останні десять років (2010–2019 рр.), можемо відзначити, що загальні обсяги уловів у морських водах коливаються в незначних межах та змінюються у діапазоні від 95 до 115 млн т (рис. 1). Зниження об'ємів вилову у 2019 р. (на 3% у порівнянні з 2018 р.), найімовірніше, було пов'язане з пандемією Covid-19, що спричинила перебої з промисловою діяльністю в країнах-лідерах (В'єтнам, Індонезія, Китай, Перу, Сполучені Штати Америки та ін.) [1–2].

Показники продукції рибальства у морських водах мають значні коливання: у 2019 вилов склав 80,1 млн т, що на 3,4% більше вилову у 2010 р. (77,4 млн т). До районів промислу з поступальною тенденцією відносяться північно-західна і центральна частини Тихого океану, а також обидва райони Індійського океану. До країн з найвищим об'ємом вилову відносять Китай, Індонезію, Перу, Індію та ін. — вилов тут складав від 4 до 15% від загальної кількості продукції [2].

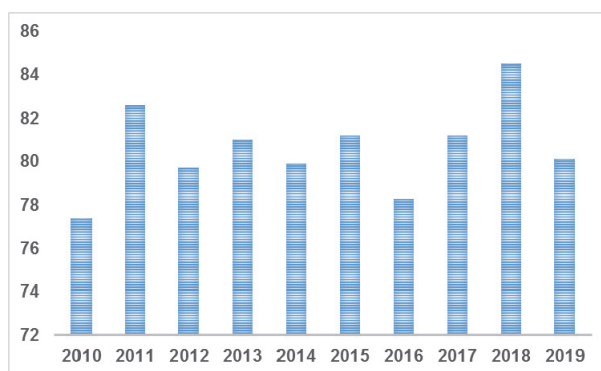

Рис. 2. Показники продукції рибальства у морських водах (за виключенням водоростей), млн т (за даними ФАО)

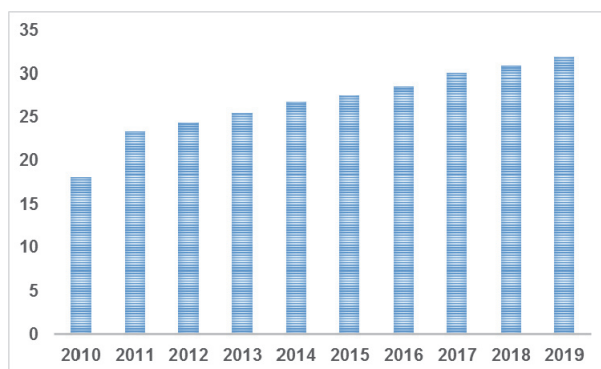

Рис. 3. Показники продукції аквакультури у морських водах (за виключенням водоростей), млн т (за даними ФАО)

Марикультура, або морська аквакультура, передбачає розведення водних організмів у морській воді протягом усього виробничого циклу або лише на етапі дорощування. Проаналізувавши вилов продукції аквакультури у морських водах, можемо відзначити, що він має тенденцію до постійного зростання (збільшення на 17,6%) та склав у 2010 р. 18,1 млн т, а у 2019 р. — 31,9 млн т [3].

ЛІТЕРАТУРА

1. Состояние мирового рыболовства и аквакультуры 2018: Достижение целей устойчивого развития. Рим : ФАО, 2018. С. 1—7. URL : <https://www.fao.org/3/19540RU/i9540ru.pdf> (accessed : 01.11.2023).
2. Lichna A. I., Bezyk K. I., Kudelina O. Yu. Analysis of FAO data on the global fisheries and aquaculture production volume // Водні біоресурси та аквакультура. 2023. № 1 (11). С. 188—198.
3. Состояние мирового рыболовства и аквакультуры – 2020: Меры по повышению устойчивости. Рим : ФАО, 2020. С. 2—9. URL : <https://www.fao.org/3/ca9229ru/ca9229ru.pdf> (accessed : 01.11.2023).

Сторінка конференції в мережі Інтернет:
<https://if.org.ua/index.php/uk/naukovi-vidannya/konf-irg/1060-2023kijiv>

Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів : V
Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 8-9 листопада 2023 р. :
збірник матеріалів. Київ : ПРО ФОРМАТ, 2023. 216 с.

Відповідальний редактор: Симон М.Ю.
Дизайн макету: Шинкар С. В., Архангельський Є. Ю.
Верстка: Архангельський Є. Ю.
Літературний редактор: Швець Т. М.
Коректор: Ковальчук Г. В.

Інститут рибного господарства НААН України,
вул. Обухівська, 135, м. Київ-164, 03164
Електронна адреса: instfishconf@gmail.com;
тел.: +38(063)115-3916 (Симон Марія Юрїївна).

Підписано до друку 24.11.2023 р. Формат 70x108/16.
Друк офсетний. Наклад 500 прим. Друкарня ТОВ «ПРО ФОРМАТ», 02166, м. Київ,
вул. Кубанської України, 45 Б, оф.16, тел.: +38(044) 353-85-58
